

Deva og menneske

Af Phoebe D. Bendit (oversat af Niels Brønsted)

Fra »The Theosophist«, januar 1959

Oversættelse i Teosofia, maj 1986

I *Det teosofiske samfund* er der mange medlemmer, som tænker i samme selverkendelsesbaner. Vi spørger os selv: »Hvordan kan vi, her og nu, leve vores liv på den dybest mulige måde, så vi i størst mulig omfang kan hjælpe med til at løse de mange problemer i verden?« Der er også det evige spørgsmål: »Hvad er det næste skridt fremad i menneskelig udvikling?«

Af vore tre formålsparagraffer er det den tredje, som er blevet studeret mindst.^[1] Det skyldes dels, at mange af os er vejet tilbage for emnet, og dels at vi har haft en meget begrænset opfattelse af »slumrende kræfter i mennesket«. Den sidste del af tredje formålsparagraf er et helt åbent område og en af de mindst udforskede veje. Det er den, jeg vil skrive om. »De slubrende kræfter i mennesket« betyder ikke nødvendigvis psykiske evner — de følger med. Men der findes dybe indre, mystiske oplevelser, hvis yderste flige dårlig nok er blevet berørt.

Det er specielt i den retning, at der venter os en rigdom af nye opdagelser. Der er ikke noget sensationelt ved det, men det er en helt vidunderlig og uophørlig åbenbaring af et stort mysterium, en åbenbaring som fører til nye visioner, større åndelig tryghed, og fremfor alt en øget evne til at bruge viljen på den rigtige måde. Således forvandler vi ikke alene vores egen karakter, men også karakteren af verden omkring os. Opdagelsen af, hvordan vi skal begynde at bruge den menneskelige vilje, er givetvis en indre parallel til opdagelsen af, hvordan vi på en sikker måde kan bruge atomkraft til gavn for menneskeheden og ikke til dens udslettelse. Der er altid en overensstemmelse mellem menneskets åndelige vækst og opdagelserne i den ydre verden, det lever i.

For mange af os er det en velkendt tanke, at mennesker og engle er en del af samme legeme, og at de arbejder sammen for at opfylde den menneskelige evolutions og naturlovenes formål. Men for mange af os, er det noget helt andet at begynde at forstå, at hvert eneste menneske ikke alene er menneskeligt men også devisk i de dybeste aspekter af sin natur. Det er i sandhed *menneske* og *deva* i sig selv, og disse to uadskillelige dele af det udgør tilsammen hele individet, hvor den ene del er ude af stand til at fungere uden den anden.

At forklare dette gådefulde faktum med ord er en meget vanskelig opgave. Man må over-simplificere eller være over-udførlig. I bedste fald vil det måske lykkes at meddele idéen, og i værste fald skaber man forvirring i det hele.

Selvom det er vanskeligt, må vi prøve at tænke helt tilbage til det tidspunkt, hvor monaden fremstod af det oprindelige livs umådelige hav, af Guds åndedrag, og forestille os, hvordan det monadiske liv eller den monadiske stråle strømmer udad, altid hjulpet af store hærskarer af de englevæsener, om hvem vi kun ved lidt eller slet ingenting.

Monadens er fra første færd afhængig af en fin tråd af fohat — den neutrale kraft som beliver alle de former eller legemer, der er nødvendige for monadens manifestation og udvikling. Denne fohat tråd håndteres for monaden på den mest komplicerede og subtile måde af de væsener, der kendes som Lucifer og hans lysengle.

Den udviklede historie om menneskets inkarnation gennem devisk samarbejde, dets gradvise tilegnelse af legemer, der sætter det i stand til at inkarnere, og dets endelige tilsynekomst på det fysiske plan findes i *Den hemmelige lære*.^[2] Der er også en hel del spredt materiale og mange løse ender, som kan stikkes sammen til et helhedsbillede af det inkarnerede menneske. Dette billede viser, at mange devaordener er engageret både i at hjælpe mennesket med at komme velbeholden ned på Jorden, og i at passe og pleje naturens verden omkring det.

Hensigten med denne artikel er at prøve at lægge en klar linje, der viser menneske-deva-forholdet og hvor meget, den store engel Lucifer har med foreningen af de to i et velfungerende samarbejde at gøre. Den menneskelige monade har fra sin første bevægelse udad to principper, som i virkeligheden er devaer, og disse er dets uadskillelige og permanente ledsagere på den lange rejse. Vi plejer normalt at opfatte dhyani buddhaerne og dhyan chohanerne som to store devaordener, men mange af os har aldrig rigtig forstået, at vi selv er en dhyani buddha og en dhyan chohan. De afspejler sig i os som buddhi og manas.

Ethvert individ er således i sin grundvold et treenigt væsen: monade, dhyani buddha med evnen til at elske og til at bære lyset, og dhyan chohan med evnen til at tænke og fokusere lyset. Men der kræves en fjerde kraft til at manifestere dem. Denne kraft er Lucifer, som fører den menneskelige treenighed i inkarnation. Uden ham ville ingen menneskelig monade være i stand til at nå det fysiske plan. Lucifer er i virkeligheden identisk med den *universelle* vilje, men i mennesket repræsenterer han den *menneskelige* vilje, atma.

Således er der i de højere verdener en firfoldighed, som afspejler sig i den lavere personlige firfoldighed bestående af det æteriske felt og den faste fysiske krop og det hele samlet omkring manas, tankeprincippet, og kama, følelsesprincippet. Heraf ses, at mennesket, ledet og hjulpet af Lucifer, i sin evolution arbejder sig oppefra og nedad såvel som nedefra og opad — et to-vejs-forløb, hvor det ene altid afspejler det andet, hvordan man end ser på det, og hvor menneske-deva-forholdet bliver til en stabiliserende faktor, der er i stand til at holde menneskets kræfter i ligevægt. Det er dets opgave og mål.

For nu at sammenfatte dette: Der er tre store devaordener, som har med menneskets vækst og udvikling at gøre, både på livs- og formsiden. Det er:

1. Lucifer og hans lysengle
2. Det buddhiske plans dhyani buddhaer.
3. Det højere mentalplans dhyan chohaner.

De danner en devisk treenighed svarende til den menneskelige treenighed, atma, buddhi, manas. Lige fra begyndelsen er Lucifer og atma ét. Dhyanierne er ligeledes ét med de tilsvarende

menneskelige principper, buddhi og manas, men er kun ved begyndelsen af deres udvikling, når mennesket inkarnerer. De er stadig *implicitte* og *subjektive*, hvor foreningen af atma og Lucifer bliver *eksplicit* og *objektiv* i det øjeblik, mennesket inkarnerer, både i forholdet mellem deva og menneske og i menneskets forhold til den ydre verden.

Lucifer, lysets engel, betragtes også som mørkets ånd og dermed ondskabens repræsentant. I virkeligheden er lys og mørke uadskillelige. Hvis der ikke er skygge eller mørke forbliver lyset umanifesteret, dvs. usynligt, og tilsvarende, hvis der ikke er lys, er der ingen manifestation, og mørket forbliver usynligt.

De deviske »lysende sønner af daggrøet« har til opgave at skabe de syv trin eller planer på Jakobsstigen, der spænder mellem himmel og Jord. Lucifer, som bringer den menneskelige monade med sig, stiger ned ad denne stige — deraf mysteriet om hans »fald«. Han »lokker« mennesket til fysisk inkarnation på den udadgående vej eller ved involution i stoffet, men på tilbagevejen eller evolutionsvejen erstattes hans indflydelse som en ydre kraft gradvis af atma i det individuelle menneske, således at det i sidste instans bliver fuldendt (eller »frelst«) gennem sin egen selvstændige indsats.

Således angår den menneskelige evolution ikke blot monaden i sig selv. Den er også evolutionsfelt for en menneskelig-devisk treenighed: menneskelig monade, dhyani buddha og dhyani chohan. Det deviske element indgår i og er en del af den bevidsthed der opnås af mennesket. Den ene part har lige så stor betydning for bevidstheden som den anden, men det vigtige er, at den opnås på en afbalanceret måde. Dette afhænger af den kraft, det atmiske center får fra Lucifer — hvor dhyanierne er brændpunkt for det buddhiske og manasiske center, de skaber i det menneskelige ego.

Bevidsthed er helt og holdent resultatet af en vekselvirkning mellem selvet og ikke-selvet. *Selv-bevidsthed* er det næste skridt og opstår i individet, når den højere og den lavere firfoldighed indgår en polariseret forbindelse med hinanden. Til sidst integreres et princip i hver gruppe, det fjerde punkt i den ene firfoldighed bliver også det fjerde punkt i den anden og gør således det fuldkomne menneske til et *syvfoldigt* og ikke et ottefoldigt væsen. De principper, der går sammen, er de to halvdele af sindet, som, når det bliver ét, afspejler monaden i dens viljesaspekt.

Under udviklingen af selv-bevidsthed har dhyanierne meget at lære. De siges somme tider at »gå i skole«, dvs. gennem erfaring at udvikle deres egne latente evner sideløbende med, at den menneskelige monade udvikler sine. For mange mennesker er denne dobbelte og indbyrdes afhængige udvikling en ny og interessant idé. De er vant til at forestille sig den menneskelige udviklingsvej og også den deviske udviklingsvej, men har aldrig for alvor taget muligheden af en fælles erfaring i betragtning.

Dette faktum er ret let at forstå, hvis vi husker, at det individuelle menneske, på de første stadier af udviklingen af personlig bevidsthed, mister forbindelsen med sin deviske side. Det er på den udadgående vej. Det er optaget af at skaffe sig og besidde stof og er helt domineret af sine egne interesser. Det har ingen forståelse for eller bevidsthed om potentielle åndelige egenskaber og ingen erkendelse af engleprincipper.

Det er godt og rigtigt på det udviklingstrin, men siden hen viser der sig nye værdier. Lidt efter lidt begynder det at betræde tilbagevejen, og samtidig vågner bevidstheden om muligheden af øgede evner i det. På et eller andet tidspunkt opnår dets vågnende bevidsthed, som også indeholder de deviske elementer, en glimtvis erkendelse af, at den er mere end blot et menneske. Det er som om en urgammel akkord slås an, en akkord som den opfatter, og hvis klang virker bekendt. Mennesket reagerer instinktivt, indtil den totale og endelige vækkelse i sidste instans indtræffer, en vækkelse der deles fuldt og helt af dets dhyaniske venner.

I dag, hvor det egoistiske menneske i den generelle sammenblanding af tanke og følelse brydes med sin personlighed, er det tilbøjelig til at miste forbindelsen med sit deviske liv og helt blive lukket ude fra det. Men en sjette rodrace er langsomt ved at spire frem, og den har som en af sine egenskaber evnen til bevidst at forny kontakten med det deviske liv, både i individet og i verden omkring det. Denne retningssans vil efterhånden få mennesket til at vælge rigtigt og på den måde vinde et nyt mål af åndelige ligevægt.

Denne ligevægt opnås gennem erkendelsen af, at al ægte erfaring er dobbelt. På den nedadgående bue må det åndelige liv (monadisk og devisk) gradvis forvandles til materielt liv. På midterlinjen ved vendepunktet er ånd og stof i ligevægt i mennesket. På den opadgående bue begynder ånden, ved at blive gjort bevidst, langsomt at manifestere sig, indtil der til sidst er et forenet liv.

Rent praktisk giver den erkendelse, at dhyanierne er vores åndelige inspiratorer *inden i* den menneskelige bevidsthed, det daglige liv en helt ny kvalitet. De kaster lys på vores oplevelser indefra, de giver os en øget forståelseskapacitet, og de giver os specielt evnen til uden personlige fordomme at betragte andre mennesker og upåvirket af forstillelse værdsætte deres sande betydning.

Af det bevidste samarbejde med vores deviske selv lærer vi også at blive opmærksomme på de ubegrænsede kraftreserver i det indre, reserver vi kan trække på og bruge efter behag. Det betyder ikke, at træthed er elimineret. Det betyder, at livet er fuldt og frit på det deviske bevidsthedstrin, og efterhånden som vi lærer at stole på vore egne dhyanier, vil de arbejde sammen med os i et omfang, vi for øjeblikket slet ikke kan forestille os.

Denne strøm af vital energi er til vores disposition, men vi må begynde at gøre bevidst brug af den. I den ligger nøglen til mange af helbredelsens komplicerede problemer, og også til de mange skræmmende spørgsmål, der rejser sig inden for moderne psykisme og psykologi.

Vi har alt at lære i dette rige område med nye opdagelser, men først må vi lære, at der er farer og straffe at tage hensyn til. De største vanskeligheder er rent personlige og består i trangen til selvforherligelse og manglende forståelse af, at stærke kræfter let fører til personlige forvrængninger. Magtbegæret er et skjult problem for os alle, og det deviske liv er *magtfuldt*. Der er en særlig form for blændværk, som let kan opstå, når man bruger devisk energi på den forkerte måde. At påberåbe sig autoritet på grund af den er at åbne døren til personlig katastrofe på vid gab. Den må bruges uden egoistiske hensigter, og det er et stort krav til gennemsnitsindividet.

En anden vanskelighed består i, at der, på de tidlige stadier af øget devisk opfattelsesevne, er stor chance for, at man bliver oversensitiv. Dette er et faresignal, for sensitiviteten bør være så integreret i det egoiske selv, at balancen er god og sund og ikke svinger over til den hypersensitive side uden sindets kontrol og tilpasning.

Så i betragtning af hvilke kræfter dette deviske liv indebærer, er det vigtigt, at viljen er fast etableret som en aktiv kraft i individet, for den er balancepunktet ikke alene mellem dhyan buddha og dhyan chohan, men også mellem den højere og den lavere firfoldighed. Hvis det ikke er tilfældet, vil ikke blot det dhyanske aspekt komme ud af balance, men de åndelige og personlige principper kan også blive forrykket. Det kamiske (astrale) aspekt af personligheden kan blive overvældet af for meget uintegreret buddhi, hvilket fører til et ukontrolleret følelsesliv, mens for meget chohanisk kraft kan oppuste intellektet (kama-manas eller det lavere tankesind) med katastrofale resultater til følge.

Sikkerheden stiger i takt med, at selverkendelsen vokser. Det fører til objektivitet i forhold til ikke-selvet, men samtidig gør det sindet mere klart opmærksom på dette ikke-selv end nogen sinde før. Endnu engang ses det atmiske balancepunkt at være mellem den indre og den ydre verden, hvor det holder begge under opsigt og udjævner opfattelsen af begge.

[1] Tredje formålsparagraf lyder: »At undersøge uforklarede naturlove og slumrende kræfter i mennesket«, o.a.

[2] af H. P. Blavatsky, o.a.